

A MEGIGAZULÁS

Lk 18,9–14

Kedves Testvéreim!

„...ez megigazultan ment haza, az nem.” – mondja Jézus, ami után elmondta a tanítványainak és azoknak, akik körülötte álltak ezt a történetet. Ám Lukács evangélista azt is hozzáteszi, hogy Jézus azoknak mondta, figyelmeztetésként, akik elbizakodottak voltak, s a többieket megvetették. Jézus története a megigazulásról szól. De mit is jelent a történetben a vámszedő megigazulása, mit jelent számunkra, mit jelent a mi nyelvünkben és életünkben a megigazulás?

Mai nyelvhasználatunkból a megigazulás szó szinte teljesen kiesett, nagyon ritkán hallani már, s akkor is azokban az esetekben, amikor nagyon nyilvánvaló számunkra, hogy egy bűnös, helytelen életmódot folytató ember esélyt kap arra, hogy jóvátegye hibáit, vétkeit, s él is ezzel a lehetőséggel. Ebben az esetben valóban azt mondjuk, hogy az illető ember megigazult. Érdekesnek tartom, ezért meg kell jegyeznem azt is, testvéreim, hogy a más nyelvű Bibliákban, amit a magyar Biblia megigazulásnak fordított, a szónak van egy olyan jelentéstartalma is, amely elégtételt jelent. Ha a szónak ezt az értelmét próbálnánk megfejteni, minden bizonnyal vakvágányra jutnánk. Jézus nem elégtételről beszél, hanem megigazulásról. Szinte bosszantó az, amit Jézus mond: ez az ember, aki nyilvánvalóan bűnös, aki vétkezett, mégis ő az, aki megigazul. Hogy van ez, tényleg erről van szó? Jézus határozottan állítja, hogy igen, s meglepő, hogy az egyik ember, a farizeus a jézusi történetben, aki talán egyáltalán nem bűnös, akiről úgy tűnik, hogy minden feltétele megvan ahhoz, hogy ő menjen haza a templomból megigazultan, mégsem így megy el onnan. Mit is akar mondani Jézus ezzel a történettel, kedves testvéreim, miért mondja azt, hogy a vámszedő igazul meg, és nem a farizeus?

Itt egy problémával találjuk szembe magunkat, már a legelején a történet megértésében. A példázat számunkra nem azt jelenti, mint azoknak az embereknek, akiknek Jézus elmondta. Az olyan kifejezések, mint farizeus és vámszedő, vagy ahogyan a régebbi bibliafordítás mondja: publikánus, számunkra szinte semmit nem mondanak. Látnunk kell azt is, hogy a keresztény értelmezésben, ha farizeusról hallunk, akkor képmutatókra, álszentekre gondolunk, és ez nagy tévedés, hiszen a farizeusok Jézus korában nagy tiszteletnek örvendtek a zsidóság körében, erkölcsös életet éltek, mindenki felnézett rájuk, ők voltak a vallásos élet tökéletességének a megtestesítői. Próbáljunk kicsit úgy gondolkodni, mint ahogyan Jézus hallgatósága tehette akkoriban. Természetesen azt várnánk el, hogy a farizeus imája legyen az elfogadott, és hogy a vámszedő legyen visszautasítva, azonban a történetben pont éppen az

ellenkezője történik. Nem is tudjuk elképzelni azt a döbbenetet, azt az érzést, amit Jézus hallgatósága érezhetett akkor, amikor Jézus elmondja története csattanóját. Hiszen a farizeus a társadalom legfőbb értékeinek képviselője, s a vámszedő mellé állítása példátlan volt. Jézus története megdöbbentő. Még kétezer év távlatából is érdemes odafigyelni erre a történetre, mert mondani-valója ma is éppen annyira érvényes, mint két évezrede. A názareti Mester éppen szokatlan és váratlan végkicsengésű példázataival, történeteivel érte el a hallgatóságnál a célját, mely itt a hiteles vallási életre való vágy felébresztése volt.

A megigazulás – abban az értelemben, ahogyan azt Jézus használja – ott kezdődik, hogy az ember nem felsőbbrendűség-érzettel gondol embertársaira, nem arra törekszik, hogy több legyen másoknál, nem másokhoz hasonlítja és méri önmagát, életét, megélt vallásának gyümölcseit, hanem saját magához, vagyis ahhoz a mércéhez, amelyet az istenfiúság képez.

„Két ember fölment a templomba imádkozni – indítja Jézus a történetet –, az egyik farizeus volt, a másik vámszedő.” Jézus olyan helyzetet mutat be, amelyben mindkét ember legőszintébb, legbensőbb vonásai válnak láthatóvá, hiszen imádkoznak, és az imában minden megnyilvánulásuk, minden szavuk saját magukról tesz bizonyosságot. Az imádkozásban semmi értelme nincs annak, hogy az ember elferdítse az igazságot, hogy pózoljon, hogy ne őszintén nyilvánuljon meg. Az imádkozásban az ember feltárja igazi arcát. A mostani korban az emberek többsége számára az imádkozás már annyira idegen lett, annyira üressé és értelmetlenné vált, hogy már sajnos nem arra figyelnek sokszor, hogy milyen belső lelki folyamatok játszódnak le az ember legbelsejében, hanem itt is a külsőségek, a társadalom által reklámozott elismerés, siker, talpraesettség, tisztelet kétes értékei érvényesüljenek.

A Jézus által elmondott történet két alakja két különböző magatartást jelenít meg. Jézus előadásmódja annyira képszerű, hogy könnyen magunk elé képzelhetjük a farizeus és a vámszedő alakját: a farizeus dagad az önbizalomtól, hiszen tudatában van annak, hogy őt mindenki tiszteli, mindenki értékeli az ő vallásosságát, valóban büntelen és erkölcsös ember – innen származik komolysága is, de sajnos őt döntően befolyásolja a róla kialakított kép, s minden megnyilvánulása a közönségnek szól. A lehető legnagyobb távolságra a köztisztelőben álló farizeustól ott van a vámszedő, a társadalom által megvetett ember, akinek nincs mivel büszkélkednie, semmilye sincs, amivel az embertársai tiszteletét kiérdemelhetné. Tudatában van annak, hogy őt mindenki megveti, s úgy is érezheti, hogy jogos az, hogy őt lenézik, őszintén belátja, hogy életében túl sok volt a megalkuvás, a kompromisszum, a csalás, az önbecsapás. Minden tette anyagi haszonnal járt, s lelkiismeretét az sem nyugtathatta, ha arra gondolt, hogy ezek mind csak anyagiak. Ő a társadalom peremére szorított gonosztevőnek, árulónak tekintett gazember, akinek úgy tűnik –, hogy soha sem fog tudni megváltozni, s élete végéig úgy fog élni, ahogyan eddig. Nem szabad itt, a történet ezen a pontján abba a tévedésbe esnünk, testvéreim, hogy valamelyik szereplővel azonosuljunk, a

vámszedővel például. Higgyétek el testvéreim, a vámszedő bőrében nem éreznétek jól magatokat, hiszen ki az közületek, aki arra vágyik, hogy ő legyen a társadalom peremére szorított, valóban vétkes, bűnös életet élő ember, aki minden közösségből ki van rekesztve, aki az örök kívülálló. Ám ha úgy imádkoznánk, úgy kiáltanánk fel, hogy „Köszönöm, Istenem, hogy nem vagyok olyan, mint az a „farizeus”, akkor csapdába esnénk, hiszen semmivel sem lennénk különbek nála, mi magunk válnánk képmutatókká, álszentekké, olyan emberek, akiket leginkább a kitüntetések, címek és külsőségek foglalkoztatnak. Mindig, amikor összehasonlítjuk magunkat másokkal, s önelégülten és megelégedve vonjuk le következtetésünket, hogy velünk minden rendben van, másokkal pedig mindig baj van, álszentül viselkedünk.

Kedves Testvéreim! Jézus nem azért mondta el ezt a történetet, hogy a hallgatók, ebben az esetben mi, a történet bármelyik szereplőjét elítéljük, hanem az a cél, hogy felismerjük magunkban a farizeust, de a vámszedőt is. Van, amikor mi is úgy gondolkodunk, mint a történetbeli farizeus: büszkék vagyunk arra, hogy különbek vagyunk másoknál, s azokhoz hasonlítjuk magunkat, akikről úgy gondoljuk, hogy nem érnek annyit, mint mi magunk. Máskor viszont a vámszedő lelkisége jut érvényre: felismerjük életünkben a kudarcot, meglátjuk vétkeinket, fogyatékoságainkat, s olyan ördögi körben keringünk, amelyből nem tudunk kitörni.

A megigazulás, abban az értelemben, ahogyan azt Jézus használta, ott kezdődik, Testvéreim, amikor már nem arra törekszel, hogy különb legyél embertársaidnál, hanem te önmagad vagy, akarsz lenni, s az istenfiúság mércéjéhez méred magadat, életedet. A megigazulás az, amikor tárgyilagosan számba tudod venni sikereidet és kudarcaidat, hiúság és büszkeség nélkül. Hiszen csak akkor nyílik meg előttünk az istenfiúság nagyszerű távlata, ha nyíltak, őszinték és alázatosak vagyunk önmagunkkal és embertársainkkal.

Kedves Testvéreim, a Jézus által tanított megigazulás nem csak egyéni, nem csak magánügy, hiszen kapcsolatban van másokkal. A farizeus így imádkozott: „Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember, rablók, igazságtalan, házasságtörő, mint ez a vámszedő is.” A vámszedő pedig távol állt, és verte a mellét. Már kitértünk arra, tisztáztuk azt, hogy a vámszedő jogosan vádolta önmagát, mivel valóban bűnös, érzi bűnei súlyát, vétkező élete súlyát. És mit tesz a farizeus? Ő máshol méri magát, kihasználja embertársát azért, hogy mutogassa magát Istennek, mert a vámszedő mellett ő a tökéletes ember, lényegében felsőbbrendűnek tekinti magát, minden szempontból, jobbnak és értékesebbnek. A farizeus nem tesz mást, mint hogy gratulál Istennek, hogy őt olyannyira tökéletesnek, tisztának és büntelennek teremtette. Sokszor az emberek közötti konfliktushelyzetek pontosan az ilyen magatartásokból erednek, amikor hálásak vagyunk Istennek, hogy nem vagyunk olyanok, mint a többiek, nem vagyunk olyanok, mint a mellettünk élő ember. Így alakítunk ki, annyira bután és vakon, ellenségképeket, melyekkel elfeledjük saját kudarcainkat, mert így nem kell szembesülnünk saját magunkkal, fogyatékoságainkkal. És amikor két ily

módon gondolkodó ember egymással szembekerül, akkor elkezdődnek a vég nélküli vádaskodások.

„Istenem, köszönöm, hogy nem vagyok olyan, mint a másik ember” – ez az a magatartás, amely megkövesíti az ember szívét, amely minden változást vagy változásra való vágyat kiiktat az emberből, s amely soha nem vezet, nem is vezethet a szellemi fejlődésre, a lelkiségre. Aki így gondolkodik, akár a farizeus, nem csak a saját, hanem környezete jövőjét is veszélybe sodorja: a megrekedésbe, a mozdulatlanságba, a halál előtti lelki sivárságba. „Ez megigazultan ment haza, nem pedig az” – mondta Jézus a vámszedőről illetve a farizeusról. Az egyiknek sikerült kitörni a vádaskodás, az egyéni élet kudarcainak a másra háritásának ördögi köréből, nem vesz részt abban a harcban, amely arra megy ki, hogy kié az elismerés, a taps. Az egyik a kettő közül őszinte, és megigazult. A megigazulás itt a görcsökből való megszabadulást, a szabadságot jelenti, amely lehetővé teszi az embert az egyéni változásra. De nehogy azt higgyétek, Testvéreim, hogy a megigazulás egyik pillanatról a másikra történhet. A történetből nem következtethetünk arra, hogy a vámszedő gyökeresen megváltozott volna. Nincs szó arról, hogy lemondott volna állásáról, s hogy az emberek is egyből más szemmel nézték volna őt. De mivel őszintén elfogadta hibáit és vétkeit, megbánta bűneit, nem takargatta többé Isten és önmaga előtt a fogyatékoságait, ezáltal lesz képes a változásra, arra a kegyetlen, hosszú és erőt emésztő folyamatra, amely egy igazabb, hitelesebb, őszintébb és istenesebb élethez vezet.

Feletted-e már azt a kérdést, Testvérem, hogy mi lenne akkor, ha az emberek nem ellenségképeket alkotnának egymásról, hanem egy közös jövő építésére rendezkednének be? Mi történne abban az esetben, ha az emberek – az emberiség –, a kudarcaikért nem egymást okolnák, ha nem állandóan a bűnbakok keresésével foglalnék el magukat? Vagy gondolkodtunk-e azon, hogy milyen lenne az életünk, ha nem állandóan felsőbbrendűségünket próbálnánk bizonygatni mások előtt? Biztos, hogy egészen más szempontból szemlélnénk a jövőt, csodálatos lenne, ha a szövetségeseink a kudarc miatt nem fordulnának egymás ellen, nem fordítanának hátat egymásnak, és minden ember magára vállalná mindazt, ami velünk, az emberiséggel történik.

Megigazult – ez ott kezdődik, amikor saját magunkat a jézusi mércével mérjük, s nem társainkban keressük a hibát, a szálkát. Ez az, ami meg tudná változtatni az embert, az emberiséget, ezáltal válhatunk méltóvá és felkészültté ahhoz, hogy Isten országának építői legyünk. Ne ítéld el a farizeust, ne magasztald fel a vámszedőt, Testvérem! A megigazulás egyéni, lásd, hogy Rólad van szó, nem a melletted álló embertársadról, ne másokban keresd a hibát, ne a világban. Változtass életfelfogásodon, változtass életeden. Ne szalaszd el ezt az alkalmat, élj vele! Ámen.

ÍME, AZ ÉN AJÁNLÓLEVELEM

2Kor 3,1–3

Kedves Testvéreim!

Pál apostol újra levelet ír a korinthusi gyülekezetnek. Ez alkalommal arról számol be, hogy nem tud hozzájuk menni, de reméli, hogy megállnak a hitben, bár a Sátán az mindig lesben áll, hogy rászedje az Istent szerető embereket. A levélnek változó a hangneme. Hol nagyon odaadó, hol kérdőre vonó. A felolvasott versek a kérdőre vonó hangnemet viselik. Mintha Pál meg lenne sértődve, támadólag kérdi híveit: hát nem ismertek engem? Elkezdjem magamat megint ajánlani nektek? Esetleg küldjek valakitől rólam szóló ajánlólevelet? Aztán változik a hangnem, és egy nagyon szép és mélyértelmű hasonlattal írja le, hogy az ő ajánlólevele nem más, mint maguk a korinthusi hívek. A tény, hogy ők megtértek, és Istennek tetsző életet élnek, elég ajánlás arra nézve, hogy mindenki elhiggye, hogy Pál jó pásztor, jó lelkes. Az élő Isten írta ezt a levelet, nem tintával, hanem lélekkel van írva, és nem kötáblára, hanem a szívek hústáblájára.

Igen, Pál meg van győződve arról, hogy az ő hite, szeretete, az ő munkája meghozta gyümölcsét, hogy sikerült az embereket jó útra téríteni, sikerült őket megtanítani Istennek tetsző életet élni.

Amikor ide készültem hozzátok, Fiafalvára (én pont ott voltam, de így is lehet fogalmazni, amikor ezen egyházi beszéd megtartására készültem), folyton az járt a fejemben, hogy én is Pálhoz hasonlóan kellene írjak nektek egy levelet. Egy levelet, amiben ajánlom magam, hogy Istennek igaz szolgája vagyok, szép és okos, hívő és makulátlan erkölcsű (csak vonja valaki kétségbe ezeket a jó tulajdonságaimat). Ebben a levélben még azt is megígértem volna, hogy addig el nem engedlek titeket innen, míg ti is fel nem írtátok a szívetek táblájára, hogy megtértetek, hogy Jézust követitek.

Gondolom, hogy ilyen levelet nem kaptatok, most tehát levél nélkül állunk szemtől szembe, tehát ajánlom magamat hibáimmal együtt. Lelki ajánlólevelem az a gyülekezet, ahol szolgálok, és az élő hit, amiről remélhetőleg ez alkalommal is vallást tesztek.

Röviden tehát így fogalmazható meg az én ajánlólevelem, és ez már önkéntelenül maga után vonja a kérdést: és hol van a ti ajánlóleveletek? Hogyan fogalmaznátok?

Tudom, hogy nehéz a kérdés, ezért most beérem néhány ígérettel is. Kérlek, ígérjétek meg, hogy ma este egy kicsit erősebb hittel hajtjátok fejetek a párnára, hogy ma este egy kicsit hangosabban ajánljátok magatokat, a bennetek levő jót, a bennetek levő szentet a családnak, az egyházközségnek, a világnak.